

Remissyttrande

2022-01-21

RS 2021-05637

RS - Koncernkontoret

Yttrande över SOU 2021:71 om riksintressen i hälso-och sjukvården

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen motsätter sig utredningens förslag om såväl lagstiftning om riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet som statlig reglering av regional samverkan i utveckling av standarder på vårdombyggnadsområdet. Däremot delar Västra Götalandsregionen utredningens syn att samverkan behöver stärkas, men med ett tydligt fokus på den hälso- och sjukvård som vårdinfrastrukturen ska stödja och genom att i första hand vidareutveckla befintliga samordningsforum och överenskommelser. Västra Götalandsregionen instämmer med utredningens förslag om ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur och att staten tar över ansvaret för finansieringen av Centrum för vårdens arkitektur (CVA).

Lagstiftning om riksintressen i hälso- och sjukvårdsområdet är en oproportionerlig och felriktad lösning för att åstadkomma ökad samverkan

Västra Götalandsregionen motsätter sig utredningens förslag om lagstiftning om riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet.

Västra Götalandsregionen (VGR) delar utredningens syn att samverkan mellan regioner, mellan kommuner och mellan regioner och kommuner behöver stärkas inom hälso- och sjukvårdsområdet. Att åstadkomma detta genom lagstiftning om riksintressen i hälso- och sjukvårdsområdet, med en statlig myndighet som utövar tillsyn över regioners och kommuners beslut, är däremot en både oproportionerlig och felriktad lösning.

Ställningstagandet bygger på bedömningen att utredningens förslag innebär en oproportionerlig inskränkning av det kommunala självstyret. Enligt VGR är den ökade samverkan som utredningen efterfrågar möjlig att åstadkomma på andra sätt, som inte innebär ett omfattande ingripande i det kommunala självstyret. Med det ansvar regioner och kommuner har ligger det i egenintresset att bejaka den samverkan som behövs i viktiga frågor och säkerställa ändamålsenliga former för samverkan, med Sveriges kommuner och regioner (SKR) som stöd. Olika initiativ till samarbete mellan olika regioner under pandemin vittnar tydligt om det.

Vidare menar VGR att utredningens utgångspunkt i styrning och samordning av investeringar i vårdinfrastruktur medför ett skevt fokus. Investeringar i vårdinfrastruktur får en bindande påverkan på både verksamhetsformer och ekonomi under lång tid. Det är därmed mycket viktiga beslut. Men det är inte hela bilden. Till exempel är tillgången till kompetens i väsentlig grad styrande för vården, det pågår en omställning gällande patientcentrerad, nära och jämlik vård och det är en ökad samordning av hälso- och sjukvårdens utveckling som skapar förutsättningar för rätt investeringar i vårdinfrastrukturen, inte tvärtom. Fokus i frågan om ökad samverkan måste således ligga på hälso- och sjukvårdens utveckling, inte på de medel som regioner och kommuner investerar i för att stödja utvecklingen.

Slutligen ställer sig VGR frågande till att utredningens förslag skulle leda till minskade kostnader för regioner och kommuner, som enligt VGR saknar tydlig grund. Tvärtom bedömer VGR att utredningens förslag skulle leda till ökade kostnader. Dels statens ökade kostnader för berörda myndigheter, dels ökade kostnader för regioner och kommuner till följd av en statlig detaljstyrning.

Ökad samverkan kring standarder måste ske med utgångspunkt i hälso- och sjukvårdens utveckling och bör vidareutvecklas inom ramen för befintliga samordningsforum och överenskommelser

Västra Götalandsregionen motsätter sig utredningens förslag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen om regional och kommunal samverkan i utveckling av standarder på vårdombyggnadsområdet.

VGR delar utredningens syn att det är nödvändigt att regioner och kommuner samverkar kring standarder och modeller för planering och utveckling av vårdens lokaler. Det förutsätter emellertid att samverkan på fastighetsområdet har sin utgångspunkt i utvecklingen och planeringen av den vård som lokalerna ska stödja. Resonemanget gäller alla stödjande medel, även digitalisering och utrustning. För att åstadkomma den samordning som utredningen efterfrågar menar VGR att det i första hand är befintliga samordningsforum och överenskommelser som borde vidareutvecklas. Det gäller inom såväl vårdområdet och fastighetsområdet som mellan områdena.

Det finns i dag ett flertal regionala samordningsforum och överenskommelser inom hälso- och sjukvårdsområdet. Till exempel olika nätverk. Samordning kring hur vården bör utföras kommer till stor del styras av det arbete som genomförs i nationella programområden och för att stödja dessa finns ett antal nationella samverkansgrupper. Samverkan inom hälso- och sjukvården skapar i nästa steg förutsättningar för motsvarande samverkan kring standarder och modeller för planering och modellering av vårdens lokaler och andra stödjande medel.

Inom fastighetsområdet finns i dag ett flertal samordningsforum, som också kan vidareutvecklas. Till exempel i arbetet med gemensamma begrepp, definitioner, modeller och egenskapskrav. Att standardisera en beslutsprocess är däremot olämpligt, då det innebär ett omfattande ingrepp i det kommunala självstyret och för med sig en mängd frågetecken om tillämpningen.

Vidare är det nödvändigt att vidareutveckla och stärka samverkan mellan de forum där vårdverksamheterna samverkar och de forum där fastighetsorganisationerna samverkar.

Vad det överlag gäller standarder vill VGR avslutningsvis peka på betydelsen av att skilja på tvingande och vägledande standarder. Det ska finnas, och påvisas, synnerligen goda skäl att avvika från de standarder som det finns överenskommelser om. Men det är likväl viktigt att det kan finnas skäl att avvika. Fel tillämpat kan standarder begränsa innovation och utveckling och leda till ökade kostnader.

Staten har en viktig roll som långsiktig finansiär av forskning inom området vårdinfrastruktur

Västra Götalandsregionen instämmer med utredningens förslag om ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur och att staten tar över ansvaret för finansieringen av CVA.

Centrum för vårdens arkitektur är en viktig nationell arena för skapande, översättning, utbyte och spridning av kunskap om vårdarkitektur. CVA är idag även en etablerad arena internationellt. I dag är Fastighetsrådet, Forum vårdbyggnad, Program för teknisk standard (PTS) och VGR väsentliga finansiärer av CVA:s verksamhet. VGR har för avsikt att fortsätta att bidra till finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt, men ser positivt på att staten tar över ansvaret för finansieringen av CVA och ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur.

Samtidigt är det viktigt att regionerna bibehåller dagens möjligheter att kunna påverka inriktningen på forskningen, inom ramen för det samspel mellan finansiärer, intressenter och forskare som hör till god forskningssed.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör